

metódy práce so svätým písmom

podnety k príprave na biblickú súťaž Biblická olympiáda 2020/2021
DIECÉZNY KATECHETICKÝ ÚRAD BRATISLAVSKEJ ARCIDIECÉZY

ROZLIČNÉ KLÚČE ČÍTANIA SV. PÍSMA

Ak chceme vstúpiť do budovy, nestačí poznať len správny vchod, ale treba použiť vhodný kľúč. Ak chceme hlbšie vstúpiť do textu Písma, potrebujeme takisto vybrať a použiť správny kľúč.

Pri analýze biblického textu máme viacero možností postupu. Nie je však potrebné použiť všetky možné postupy čítania. Vždy treba vybrať ten najvhodnejší, a to v závislosti od čítaného textu, od cieľa i množstva času, ktorý mu chceme venovať.

Tu je určitý ideálny postup, ktorý sa skladá z viacerých etáp.

- 1. nechať prehovoriť city** - podporuje spontánny prejav na základe prečítaného textu. (Čo nás prvé napadne, prvý dojem, ako na mňa text vplýva - moje pocity).
- 2. štrukturálne čítanie (samotný text) a historicko-kritické čítanie (text videný v historickom kontexte)** - prináša objektívnosť analýzy, či už sa na text dívame ako na samotný celok alebo ho vnímame v historickom alebo inom kontexte.
- 3. čítanie podľa troch božských čností (teologické čítanie)** - umožňuje zhrnúť poznatky prvých dvoch etáp do jednej teologickej perspektívy
- 4. tvorivé čítanie (aktualizácia a tvorivosť)** - pozýva k činnosti a k tvorivosti.

NECHAŤ PREHOVORIŤ CITY

Cieľom tejto metódy čítania je podporiť slovné vyjadrenie toho, čo pri čítaní textu cítíme. To, čo sme spontánne vyslovili, podrobujeme kritickému pohľadu. Táto metóda umožňuje použiť niekoľko postupov:

- Zapisovanie slov spontánne vyvolaných pri čítaní textu - zapíšeme každé slovo, ktoré na um pri čítaní textu spontánne prichádza na um. Tieto slová potom analyzujeme a zoskupujeme do rôznych tém. Môžeme vyjadriť, prečo boli vyslovené.
- Slovo alebo veta, ktorá pritiahla pozornosť - Ktorý detail zanechal vo mne dojem? Prečo? Podčiarknem si časť textu, ktorá ma oslovila. Čo ma v texte nechalo ľahostajnou alebo čo sa mi zdalo nepodstatné? Prečo som tieto detaily nechala v tieni? Je to preto, že sú naozaj menej významné alebo iba preto, že im sama pripisujem menší význam? Urobím si určité závery.
- Vytvorenie dvoch stĺpcov - do ľavého stĺpca zapíšem, čo sa mi v texte páčilo, čo sa zhoduje s mojimi túžbami a predstavami. Do pravého stĺpca zaznačím to, čo ma šokovalo, čo ma znepokojilo, čo je v rozpore s mojimi túžbami (predstavami). Potom pouvažujem nad obsahom oboch stĺpcov. Na záver si položím otázku, či sa moje negatívne postoje, ktoré som mala na začiatku, zmenili.
- Spontánne prirovnanie textu k situáciám, osobám alebo udalostiam dnešnej doby Aké situácie dnešnej doby, ktoré osoby alebo ktoré udalosti mi text spontánne pripomína? Aké spomienky vo mne text vyvoláva? Aký obraz by bol podľa mňa najvhodnejší na vyjadrenie daného textu? Akú fotografiu by som vytvorila?

Na záver si položíme otázky, ktoré vo nás text vyvolal a diskutujme o nich.

Mk 6,17-29 - Herodes a Ján Krstiteľ

Herodes dal totiž Jána chytiť a v putách vrhnúť do väzenia pre Herodiadu, manželku svojho brata Filipa, lebo si ju vzal za ženu. A Ján Herodesovi hovoril: "Nesmieš žiť s manželkou svojho brata! „ Herodias mu strojila úklady a chcela ho zabiť, ale nemohla, lebo Herodes sa Jána bál. Vedel, že je to muž spravodlivý a svätý, preto ho chránil. Keď ho počúval, býval vo veľkých rozpakoch, a predsa ho rád počúval. Vhodný deň nadišiel, keď Herodes na svoje narodeniny usporiadal hostinu pre svojich veľmožov, vysokých dôstojníkov a popredných mužov Galiley. Keď potom vošla dcéra tejto Herodiady a tancovala, zapáčila sa Herodesovi i spolustolujúcim. Kráľ povedal dievčine: "Žiadaj si odo mňa, čo chceš, a dám ti." A veľmi jej prisahal: "Dám ti všetko, čo si len zažiadaš, hoc aj polovicu svojho kráľovstva. Ona vyšla a vravela svojej matke: "Čo si mám žiadať?" A tá jej povedala: "Hlavu Jána Krstiteľa... Hneď utekala dnu ku kráľovi a žiadala: "Chcem aby si mi

hneď dal na mise hlavu Jána Krstiteľa." Kráľ sa zarmútil, ale pre prísahu a kvôli spolustolujúcim ju nechcel sklamať. Hneď poslal kata a rozkázal priniesť jeho hlavu. Ten odišiel, vo väzení ho stal, priniesol na mise jeho hlavu, odovzdal ju dievčaťu a dievča ju dalo svojej matke. Keď sa to dopočuli jeho učeníci, prišli, vzali jeho telo a uložili ho do hrobu.

TEMATICKÉ ČÍTANIE

Cielom tejto metódy je zvýrazniť rôzne témy textu a nájsť vzťahy medzi nimi. Je možné vybrať si jeden z týchto postupov:

- Výber slov a výrazov, ktoré sa opakujú alebo sú synonymické

V texte podčiarknite slová, ktoré sa často opakujú alebo slová, ktoré majú rovnaký význam. Ony môžu byť základom témy.

- Výber vety, ktorá vystihuje text

Vybranú vetu podrobne rozoberte a všimnite si v nej všetky myšlienky, ktoré obsahuje. Vytvorte toľko stĺpcov, koľko myšlienok ste našli. Do každého stĺpca zapíšte časť textu, ktorý sa k danej, myšlienke môže vzťahovať.

Ak text takýmto spôsobom prečítate, vhodné je sa k nemu opäť vrátiť, prečítať ho znovu a odкрыť podrobnosti, ktoré zostali nepovšimnuté. Po prvej analýze si všimnite, že ešte vždy zostalo:

- Veľa vecí, ktoré ste nevideli
- Časti textu, ktoré neupútali vašu pozornosť a ktoré predsa môžu byť veľmi dôležité.

Po každej analýze je vhodné položiť si otázky:

- Ktorý text sme nechali stranou?
- Čo sa dá o ňom povedať?
- Prečo sme si ho nevšimli?
- Prečo môže byť aj dôležitý?

Odporúčané texty: Lk 8,22-25, Mk 3,1-6, Jn 6,1-15

ČÍTANIE AKO DRÁMA

Cielom metódy „čítanie ako dráma“ je odhaliť oproti sebe stojace sily, ktorých stretnutie vytvára drámu textu. Na text sa teda pozeráme ako na scénu konfliktu medzi dvoma protikladnými tendenciami. Zároveň si všimame aj východisko z konfliktu.

Postup:

- Z textu vyberte miesta napätia, miesta boja medzi dvoma silami, snahami alebo osobami.
- Jednou farbou podčiarknite skutky sily A, inou farbou skutky sily B alebo zaznamenajte tieto skutočnosti do dvoch stĺpcov A, B.
- Vlastnými slovami komentujte, Čo tieto dve sily predstavujú. Všimnite si, čo je v hre, o čo ide.
- Odpovedzte na otázku: Aké východisko z konfliktu predkladá text?

Odporúčané texty: Mk 10,35-45, Mk 7,1-13, Jn 8,1-11

ČÍTANIE PODĽA TROCH BOŽSKÝCH ČNOSTÍ

Táto metóda čítania je veľmi jednoduchá, ale zároveň aj veľmi účinná. Má iný základ, ako ostatné metódy. Je bodom, ktorý by sme nemali obísť. Umožňuje zhromaždiť, zosumarizovať a zatriediť všetky dôležité významy, ktoré odkryli iné metódy. Evanjeliové príbehy majú pozývať k viere, nádeji a láske.

Pýtajme sa: v čom evanjeliový príbeh vyzýva k viere, v čom povzbudzuje k láske a v čom pozýva k nádeji?

Práca s textom

- Čo mi text zjavuje o Ježišovi Kristovi, o jeho vzťahu k nám, o jeho Otcovi a o jeho postoji k ľuďom? Ide o výzvu k viere.
- Aký postoj voči Bohu sme pozvaní zaujať, ak odpovedáme na toto pozvanie? Čo by sme mali z našej strany konkrétne urobiť, aby sa naša láska zladila s Božou láskou zjavenou v Ježišovi Kristovi? Čo o tom hovorí text? Ide o povzbudenie k láske.
- Aká nádej sa nám otvára, ak zaujmeme tento postoj nasledovaním Ježiša, umučeného a zmŕtvychvstalého? Ide o pozvanie k nádeji.

1 Jn 1,1-3

Čo bolo od počiatku, čo sme počuli, čo sme na vlastné oči videli, na čo sme hľadeli a čoho sa naše ruky dotýkali, to zvestujeme: Slovo života. Lebo zjavil sa život a my sme videli, dosvedčujeme a zvestujeme vám večný život, ktorý bol u Otca a zjavil sa nám. čo sme videli a počuli, zvestujeme aj vám, aby ste aj vy mali spoločenstvo s nami. Ved' my máme spoločenstvo s Otcom a s jeho Synom Ježišom Kristom.

VNÍMANIE ČINNOSTÍ OSÔB V TEXTE

CIEĽ: nájsť úlohy osôb, ktoré predstavuje text

POSTUP

1. Označte všetky osoby, ktoré v texte vystupujú.

- **Rozdelte ich** na tých, o ktorých ide priamo a na tých, o ktorých sa iba hovorí, prípadne, ktorí sa zúčastňujú deja nepriamo.

2. O každej osobe si položte otázky:

a) *Čo jej chýba? Čo hľadá? Aký cieľ chce dosiahnuť? Aké má zámery?*

Nazvite to programom tejto osoby.

b) *Čo sa stalo s jej programom?*

Ako sa tento program napĺňa? Akými zápletkami sa rozvíja? V priebehu diania nastali v programe nejaké zmeny? Kde sú sústredené miesta napätia a boja, ktoré posúvajú program k úspechu, neúspechu alebo dokonca k premene?

c) *Čo sa dosiahlo následkom neúspechu alebo úspechu?*

Pre upresnenie programu jednotlivých osôb a spôsobu, akým chcú dosiahnuť svoj cieľ, je možné sa opýtať nie iba:

- **aká je vôľa tejto osoby** (napr. jej zámery, úmysly, túžby)
- **ale aj aké jej poznanie** (napr. informácie, vedomosti, tajomstvá)
- **aká je jej moc** (napr. akými silami disponuje, s akou pomocou môže rátať).

3. Po ukončení analýzy: Ktorý zmysel textu sa vám javí najdôležitejší?

ODPORÚČANÉ TEXTY:

Mk 2,1-13, Jn 13,1-20, Mt 26,47-56

Uzdravenie ochrnutého - Mk 2 ,1-13

O niekoľko dní znova vošiel do Kafarnauma. Ľudia sa dopyčuli, že je v dome, a zišlo sa ich toľko, že už nebolo miesta ani pred dvermi. A on hlásal slovo. Tu prišli k nemu s ochrnutým človekom; niesli ho štyria. A keď ho pre zástup nemohli priniesť nemu, odkryli

strechu tam kde bol, a otvorom spustili lôžko, na ktorom ležal ochrnutý. Keď Ježiš videl ich vieru, povedal ochrnutému; "Synu, odpúšťajú sa ti hriechy." Sedeli tam aj niektorí zákonníci a v srdci uvažovali: "Čo to tento hovorí? Rúha sa! Kto môže okrem Boha odpúšťať hriechy?" Ježiš hneď svojím duchom spoznal, že tak rozmýšľajú, a povedal im "Prečo si to myslíte vo svojich srdciach? Čo je ľahšie - povedať ochrnutému: "Odpúšťajú sa ti hriechy „ alebo povedať: "Vstaň, vezmi si lôžko a chod!"? Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má na zemi moc odpúšťať hriechy" - povedal ochrnutému: „Hovorím ti: Vstaň, vezmi si lôžko a chod domov." A on vstal, hneď si vzal lôžko a pred očami všetkých odišiel. Všetci sa divili, velebili Boha a hovorili: "Také niečo sme ešte nikdy nevideli." Znova vyšiel k moru. Celé zástupy prichádzali k nemu a on ich učil.

podnety k príprave na biblickú súťaž Biblická olympiáda 2020/2021
DIECÉZNY KATECHETICKÝ ÚRAD BRATISLAVSKEJ ARCIDIECÉZY

	Osoba 1	Osoba 2	Osoba 3	Osoba 4	Osoba 5	Osoba 6
Program Osoby						
Priebeh programu						
Výsledok						

POROVNÁVAJÚCE ČÍTANIE

Prvé tri evanjeliá (podľa Matúša, Marka a Lukáša) obsahujú veľké množstvo podobných častí, a preto ich nazývame synoptickými evanjeliami. Avšak tieto podobné časti nie sú ani zďaleka identické. Obsahujú rozdiely, ktoré je potrebné si všimnúť s precíznosťou, aby sme v každom prípade našli význam textu a zámery autorov.

Cieľom porovnávacej metódy je vytvoriť paralelu medzi podobnými textami evanjelií, všimnúť si ich rozdiely, ich spoločné znaky a na základe toho ich interpretovať.

Pre vysvetlenie tejto metódy použijeme porovnanie dvoch textov, a to Mt 18,10-14 a Lk 15,3-7:

Mt 18,10	Lk 15,3-7
<p>Dajte si pozor, aby ste neopovrhli ani jedným z týchto maličkých. Lebo vám hovorím, že ich anjeli v nebi ustavične hľadajú na tvár môjho Otca, ktorý je na nebesiach.</p> <p>Čo myslíte? Keby mal niekto sto oviec a jedna z nich by zabúdila, nenechá tých deväťdesiatdeväť na vrchoch a nepôjde hľadať tú, čo zabúdila? A keď sa mu ju podarí nájsť, veru, hovorím vám Bude mať z nej väčšiu radosť ako z tých deväťdesiatich deviatich, čo nezabúdili. Tak ani váš Otec, ktorý je na nebesiach, nechce, aby zahynul čo len jediný z týchto maličkých.</p>	<p>Preto im povedal toto podobenstvo: ' „Ak má niekto z vás sto oviec a jednu z nich stratí, nenechá tých deväťdesiatdeväť na púšti a nepôjde za tou, čo sa stratila, kým ju nenájde? A keď ju nájde, vezme ju s radosťou na plecia, a len čo príde domov, zvolá priateľov a susedov a povie im: „Radujte sa so mnou, lebo som našiel ovcu, čo sa mi stratila.' Hovorím vám: Tak bude aj v nebi väčšia radosť nad jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, ako nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí pokánie nepotrebujú.'</p>

- Aby ste si všimli rozdiel medzi zámermi dvoch textov, skúmajte najskôr ich spoločný kontext. V oboch perikopách evanjelií si pozrite texty, ktoré im predchádzajú a ktoré za nimi nasledujú. Usilujte sa určiť, v čom sa texty Matúša a Lukáša líšia a interpretáciu orientujte na tieto časti textu.
- Obidve paralelné texty porovnajte systematicky. V textoch podčiarknite to, čo majú spoločné. Potom rôznymi farbami podčiarknite to, čo je v každom texte jedinečné. Porovnajte, pomenujte a interpretujte odlišnosti. Aké odlišnosti sa objavujú medzi týmito dvoma textami? Aké závery je možné urobiť o zámeroch evanjelistov?
- Pri hľadaní odpovedí neváhajte používať poznámky vo vašom Písme, obsahujú cenné informácie.

Odporúčané texty: uzdravenie malomocného Mk 1,40-44; Mt 8,1-4; Lk 5,12-14
Petrovo vyznanie Mk 8,27-30; Mt 16,13-20

Blahoslavenstvá

Mt 5,3-12	Lk 6,20-26
<p>Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo. Blahoslavení plačúci, lebo oni budú potešení. Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme. Blahoslavení lační a smädní po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení. Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo. Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha. 9 Blahoslavení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi. Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť, lebo ich je nebeské kráľovstvo. Blahoslavení ste, keď vás budú pre mňa potupovať a prenasledovať a všetko zlé na vás nepravdivo hovoriť; 12 radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi. Tak prenasledovali aj prorokov, ktorí boli pred vami.</p>	<p>On uprel oči na svojich učeníkov a hovoril: "Blahoslavení chudobní, lebo vaše je Božie kráľovstvo. Blahoslavení, ktorí teraz hladujete, lebo budete nasýtení. Blahoslavení, ktorí teraz plačete, lebo sa budete smiať. Blahoslavení budete, keď vás budú ľudia nenávidieť, keď vás vylúčia spomedzi seba, potupia a ako zlo zavrhnú vaše meno pre Syna človeka. Radujte sa v ten deň a jasajte, lebo máte veľkú odmenu v nebi! Veď to isté robili ich otcovia prorokom. Ale beda vám, boháči, lebo už máte svoju útechu! Beda vám, čo ste teraz nasýtení, lebo budete hladovať! Beda vám, čo sa teraz smejete, lebo budete žialiť a plakať! Beda, ak vás budú všetci ľudia chváliť, lebo to isté robili ich otcovia falošným prorokom!</p>

podnety k príprave na biblickú súťaž Biblická olympiáda 2020/2021
DIECÉZNY KATECHETICKÝ ÚRAD BRATISLAVSKEJ ARCIDIECÉZY

Zapíšte odpovede do tabuľky:

BLAHOSLAVENSTVÁ	Matúš 5,3-12	Lukáš 6,20-26
Počet blahoslavenstiev v oboch evanjeliách		
Rovnaké blahoslavenstvá		
Odlišné blahoslavenstvá		
Spoločné blahoslavenstvá -sú adresované tým istým osobám? -hovorí o tej istej chudobe, o tom istom hlade?		
Aké rozdiely postrehla skupina celá		

Matúš a Lukáš viditeľne nehovoria to isté. Prečo? Dôležité je totiž vedieť, komu je text adresovaný.

MATÚŠ

Čo hovorí?

Blahoslavenstvá podľa Matúša predstavujú ideál života, ku ktorému treba neustále smerovať, ak niekto chce byť učeníkom Ježiša Krista. Chudoba a hlad, o ktorých sa hovorí,

nie sú chudobou a hladom v materiálnom ponímaní, ale označujú dispozíciu srdca.

- ideál, ku ktorému treba smerovať - duch chudoby

Komu text adresuje?

Matúš píše komunite kresťanov, ktorá má pôvod v židovstve. Komunita je charakteristická

praktizovaním zákona. Jedna z jeho dôležitých starostí spočíva v poukazaní na skutoč-

nosť, že kresťan neodmieta ani svoj pôvod, ani židovskú tradíciu: „Nemyslíte si, že som prišiel zrušiť Zákon alebo Prorokov; neprišiel som ich zrušiť, ale naplniť.“ (Mt 5,17) Nový Ježišov zákon ohlasovaný blahoslavenstvami je ten ideál života, ku ktorému treba neustále kráčať, je cieľ, ku ktorému sa dá priblížiť, nie však ho definitívne naplniť.

LUKÁŠ

Čo hovorí?

Blahoslavenstvá podľa Lukáša nehovoria o ideáli, ktorý treba naplniť. Ony oznamujú zmenu, obrat konkrétnej situácie kresťanov, ktorí sú chudobní, odsudzovaní, opovrhovaní. Boh im otvára cestu k zmene, k oslobodeniu. Mocní a bohatí smerujú do slepej uličky.

materiálne chudobní - ohlásenie zmeny, oslobodenia

Komu text adresuje?

Lukáš text adresuje komunite kresťanov, ktorých istý počet má pôvod v pohanstve a mnohí z nich pochádzajú z chudobných a opovrhovaných vrstiev obyvateľstva: „Čo je svetu neurodené a čím pohŕda, to si vyvolil Boh“ (1 Kor 1,28a)

Dve hľadiská

Môžeme pozorovať rozdielnosť medzi Matúšom a Lukášom. Vidno tu rozličné perspektívy, ktoré vychádzajú z toho, že posolstvo je adresované rozdielnemu publiku. Komunity oboch evanjelistov sú odlišné. Nevychádzajú zo spoločnej a nemajú ani rovnaké ťažkosti či starosti. Slovo Zmŕtvychvstalého nerezonuje v komunitách, kde je ohlasované, rovnako.

Veľmi ťažké je pochopiť evanjelium bez toho, aby sme neprešli jednotlivými evanjeliami. Keď poznávame Ježiša, vždy je to Ježiš podľa Marka, Matúš, Lukáša či Jána. Preto je veľmi dôležité si pri čítaní textu uvedomiť, kto je autorom tohto textu, komu je text adresovaný a pod.

- napísať blahoslavenstvo pre súčasnosť: Každý napíše svoje blahoslavenstvo alebo blahoslavenstvá, teda slová, ktoré sú motívom jeho činnosti. Na konci práce je možné sa s nimi navzájom podeliť.

TVORIVOSŤ

Evanjelium vždy inšpirovalo slová a skutky kresťanov. Niektorí z nich, ako mystici, básnici, maliari, umelci, inšpirovaní odkazom evanjelia vytvorili celé diela. Ony tvoria časť veľkého pokladu tradície. Tento poklad tradície nie je zatvorený vo vitrínach nejakého múzea. Stále sa vyvíja a formuje. Všetci sú prizvaní, aby spolupracovali.

To, čo kresťania niekdajších čias dokázali urobiť, to sme aj my pozvaní urobiť dnes. Táto metóda pozýva k akejkol'vek tvorivej práci. Je potrebné vychádzať z talentov a záujmov každého človeka.

Skôr, ako sa pustíme do práce — niekoľko poznámok:

1. Vašu tvorbu nech vždy predchádza *analýza evanjeliového textu*. Počas analýzy si *zaznačte tvorivé myšlienky*, ktoré vám prichádzajú na um a postupne nechajte dozrieť svoj projekt.
2. Nesnažte sa o dokonalosť, ale *podriadte vaše dielo kritickému a dobromyselnému pohľadu druhého*. Môže vám pomôcť vylepšiť vaše dielo. Podľa potreby požiadajte o pomoc odborníka.
3. *Snažte sa o to, aby vaše diela poslúžili aj iným*, napr. pri liturgickej slávnosti, v období adventu alebo pôstu, v školskom časopise a pod.

Niekoľko podnetov pre tvorivú činnosť

- Vymyslíte nadpisy pre rôzne časti evanjelia. Usilujte sa, aby boli originálne, priliehavé, výstižné a oslovujúce.
- Rozlišujte tri polia tvorivej činnosti: pole slova, pole obrazu a pole zvuku. Tieto tri polia sa samozrejme navzájom dopĺňajú. Každé z týchto troch polí má svoje vlastné zdroje, ktoré je však možné donekonečna kombinovať.

Niektoré tvorivé aktivity

POLE SLOVA	POLE OBRAZU	POLE ZVUKU
Príbeh, rozprávanie	(línie) kresba	Rytmus
Poviedka	(farby) maľba	Hudba
Báseň	Fotografia	Pieseň
Dialóg	Socha Kreslené pásmo	
Modlitba	Gesto	
Divadlo	Tanec	

- Urobte viachlasnú nahrávku výrazne prečítaného textu a vhodne ho hudobne podfarbite (klasickou alebo rytmickou modernou hudbou).
- Urobte fotky, ktoré sa vzťahujú k evanjelióvemu odkazu a k vybranému hudobnému sprievodu.
- Napíšte báseň inšpirovanú evanjelióvym textom alebo modlitbu na liturgickú slávnosť. Vyberte vhodný hudobný sprievod a túto báseň alebo modlitbu zhudobnite.
- Takáto tvorivá práca vyžaduje určitú dávku techniky a presnosti. Všeobecne platí, že len spontánna inšpirácia a tvorivosť nestačia. Avšak použitím určitej dávky techniky si každý môže uvedomiť svoje schopnosti. Aby ste získali aspoň toto minimum techniky, je dobré požiadať o radu nejakého profesora slovenčiny ale odborníka na umeleckú výchovu.

- Keď dokončíte svoje dielo, nechajte ho ohodnotiť iným. Nakoľko vaša práca chce vyjadriť dimenziu viery a nikto nie je veriaci iba sám, opýtajte sa, či ju skutočne možno rozoznať ako autentické vyjadrenie kresťanskej viery.

Podobenstvo o viniči

Ja som pravý vinič a môj Otec je vinohradník. On každú ratolesť, ktorá na mne neprináša ovocie, odrezáva, a každú, ktorá ovocie prináša, čistí, aby prinášala viac ovocia. Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal. Ostaňte vo mne a ja vo vás. Ako ratolesť nemôže prinášať ovocie sama od seba, ak neostane na viniči, tak ani vy, ak neostanete vo mne. Ja som vinič, vy ste ratolesti. Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť. Ak niekto neostane vo mne, vyhodia ho von ako ratolesť a uschne. Potom ich pozbierajú, hodia ich do ohňa a zhoria.

AKTUALIZUJÚCE ČÍTANIE

Pri aktualizovaní textu je potrebné vyhnúť sa nebezpečenstvám, z ktorých spomenieme aspoň dve:

Nebezpečenstvo hotovej odpovede - Nemôžeme predpokladať, že evanjelium dá vždy hotové odpovede na otázky vyvolané konkrétnymi situáciami dnešnej doby. V evanjeliu nenájdeme odpoveď na genetické pokusy, nezamestnanosť alebo trest smrti. Evanjelium nie je zásobníkom odpovedí na všetky naše otázky. Vo viacerých prípadoch je skôr zdrojom inšpirácie pre naše konanie, je otvorením cesty, vyznačením smeru. A záleží na človeku, ako sa rozhodne; či sa vydá touto cestou. Na ceste vznikajú stále nové otázky, Evanjelium na ne nemusí dávať okamžité odpovede. Podáva však zásadné princípy a normy, zásadnú orientáciu a hranice, ktoré má naše riešenie rešpektovať a v rámci ktorých sa má pohybovať, aby bolo v súlade s Božou vôľou, ktorá je obsiahnutá v Božom slove. Každý by mal – v komunikácii so spoločenstvom veriacich a kráčajúc po tejto ceste – nájsť vlastný spôsob konania v duchu evanjelia.

Nebezpečenstvo moralizovania - Ak sa usilujeme žiť evanjelium, vystavujeme sa riziku zredukovať ho len na morálku: „Treba milovať, treba odpúšťať, treba bojovať za spravodlivosť, treba...“ Toto všetko je naozaj dobré. No nie je nutné byť kresťanom, aby sme sa takto správali. Iní to robia možno dokonca ešte lepšie ako my. Samozrejme, v evanjeliu máme pozvanie k láske k blížnemu, ale aj zjavenie Božej lásky a výzvu k tomu, aby sme ju rozpozнали. Otvára sa v ňom aj úžasná nádej, oveľa väčšia než všetky naše ostatné nádeje, dokonca i zoči-voči samotnej smrti. V našej snahe o žitie evanjelia je potrebné uvedomovať si túto globálnu dynamiku evanjeliového posolstva, nakoľko je to len možné.

Predkladáme niekoľko pravidiel, ktoré je dobré pri aktualizovaní evanjeliového textu dodržiavať:

a) Položte si najprv otázku, akú konkrétnu situáciu dneška nám tento text Písma pripomína. Pokúste sa povedať prečo a zapíšte, čo majú evanjeliový text a aktuálna situácia spoločné.

b) Postupne analyzujte evanjeliový text a konkrétnu situáciu, ktorú text pripomína.

Postup pri analýze evanjeliového textu:

- Charakterizujte rozdiely medzi počiatočnou a konečnou situáciou textu.
- Čo umožnilo prechod z jednej situácie do druhej?
- Čo hovorí text o Ježišovi Kristovi a o Bohu, o ktorom svedčí?
- K akej odpovedi ma toto zjavenie pozýva? Akú nádej nám ponúka?

Postup pri analýze konkrétnej situácie:

Aké otázky táto situácia vyvoláva?

Popíšte pozitívne alebo negatívne správanie osôb v tejto situácii.

O čo sa títo ľudia usilujú?

Po tejto dvojitej analýze sa objavuje problém, ako dať tvorivým spôsobom do súvislosti evanjeliový text a príslušnú situáciu. Tu postupujte v dvoch stopách a snažte sa doplniť nasledujúcu tabuľku:

EVANJELIOVÝ TEXT	KONKRÉTNÁ SITUÁCIA DNEŠKA
<p>Aká premene sa odohrala medzi začiatkom a koncom evanjeliového textu?</p> <ul style="list-style-type: none">– začiatok– premena– koniec	<p>Ako sa v tejto konkrétnej situácii uskutočňuje premena, o ktorej hovorí evanjelium?</p> <p>začiatok = to, čo sa momentálne deje</p> <p>premena = činnosť alebo postoj, ktorý treba zaujať</p> <p>koniec = nadobudnuté postoje</p>

Lk 10 25-37 — Podobnosť o milosrdnom Samaritánovi

Tu vystúpil ktorýsi znalec zákona a povedal, aby ho pokúšal: "Učiteľ, čo mám robiť, aby som bol dedičom večného života?" Ježiš mu vrazil: "Čo je napísané v Zákone? Ako tam čítaš?" On odpovedal: "Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, zo všetkých svojich síl a z celej svojej mysle a svojho blížneho ako seba samého!" Povedal mu: "Správne si odpovedal. Toto rob a budeš žiť!" Ale on sa chcel ospravedlniť, preto sa opýtal Ježiša: "A kto je môj blížny?" Ježiš povedal: "Istý človek zostupoval z Jeruzalema do Jericha a padol do rúk zbojníkov. Tí ho ozbíjali, doráňali, nechali ho polomŕtveho a odišli. Náhodou šiel tou cestou istý kňaz a keď ho uvidel, obišiel ho. Takisto aj levita: keď prišiel na to miesto a uvidel ho, išiel ďalej. No prišiel k nemu istý cestujúci Samaritán a keď ho uvidel, bolo mu ho ľúto. Pristúpil k nemu, nalial mu na rany oleja a vína a obviazal mu ich; vyložil ho na svoje dobytča, zaviezol ho do hostinca a staral sa oň. Na druhý deň vyňal dva denáre, dal ich hostinskému a povedal: "Staraj sa oň a ak vynaložíš viac, ja ti to zaplatím, keď sa budem vracat'." Čo myslíš, ktorý z tých troch bol blížnym tomu, čo padol do rúk zbojníkov?" n odpovedal: "Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo." A Ježiš mu povedal: "Chod' a rob aj ty podobne."

(Zdroj: Internet)

KONTEMPLÁCIA

Spontánnym spôsobom v atmosfére modlitby môžeme "vychutnávať" text. Biblia nás teda sýti. Naš pohľad upierame na Boha, na Krista. Kontemplácia nás vedie ponad čítaný text. Môžeme sa modliť slovami, ktoré najviac pritiahli našu pozornosť v predchádzajúcich fázach, prípadne používame iný biblický text. Vhodné je použiť aj modlitby navrhované liturgiou.

Opakovaním slov a výrazov meditovaného textu ďakujem Bohu Otcovi, Synovi i Duchu Svätému. Zároveň poukazujem, ako mi to, o čom som meditoval napomáha vo viere v neho.

metóda leanapas

(LEktúra, ANalýza, APlikácia, ASimilácia)

1. Úvodná modlitba

Rozjímanie začíname úvodnou modlitbou, v ktorej sa chceme otvoriť Božiemu pôsobeniu. Výborná je improvizovaná modlitba, vlastnými slovami alebo myšlienkami. Inokedy sa odporúča známa modlitba, zvlášť vzťahujúca sa k Duchu Svätému. Nie je správne začínať rozjímanie vždy tou istou modlitbou. Taká modlitba skôr uspáva, než pripravuje na rozjímanie.

2. Lektúra

Po úvodnej modlitbe začína Lektúra - čítanie. Lektúra je slovo latinského pôvodu a znamená čítanie. Prečítame si celý text, ktorý chceme rozjímať, ďalej výklad alebo myšlienku, ktorá má súvislosť s citátom, a napokon modlitbu.

Je dobré čítať biblický text s ceruzkou v ruke a podčiarkujeme si slová, výrazy alebo popríklad čast' vety, ktorá nás zvlášť zaujala, oslovila a vnímame v nej Božej dotyk.

Po prečítaní celého textu si znovu pripomenieme podčiarknuté miesta či podčiarknuté slová a najdôležitejšie z nich si očísľujeme. Nad nimi chceme rozjímať. Pôjde niekedy o tri inokedy o päť výrazov. Očíslovaním najzaujímavejších miest v texte sme skončili lektúru.

3. Analýza

Analýza všeobecne znamená rozbor javu alebo myšlienky. Po lektúre prechádzame do myšlienkového rozboru slova alebo výrazov alebo viet, ktoré sme si v lektúre podčiarkli a očíslovali.

Pri analýze dodržíme tento postup:

Čítame znovu veľmi pozorne text od začiatku, zastavujeme sa a premýšľame o ňom s vedomím, že ide o Božie slovo, ktoré je „účinné a ostrejšie ako každý dvojsečný meč; preniká až po oddelenie duše od ducha a kĺbov od špiku a rozsudzuje myšlienky a úmysly srdca.“ (Heb 4,12)

Myšlienky, ktoré nám prichádzajú na um, si zaznamenávame do zošita. Nesnažíme sa pritom, aby zaznamenané myšlienky na seba naväzovali a vytvorili uhladenú slohovú prácu. Môže ísť len o začiatok myšlienky, nedokončené vety, ktorým rozumieme len mysami.

Zapisovanie myšlienok pri rozjímaní je pomôcka, ktorá podporuje rozjímanie a často môže uchrániť od roztržitosti, povrchného premýšľania prípadne i zaspania. Písanie je výdatnou podporou nášho premýšľania.

Okrem toho pero v ruke znamená, že sme odhodlaní venovať sa rozjímaniu. Bez pera by mohlo rozjímanie spovrchnieť. Proces rozjímania sa písaním prehĺbuje, reguluje, spresňuje. Písaná analýza je bohatšia, dôkladnejšia a trvalejšia než iba rozjímaná.

Často sú myšlienky, ktoré nám v analýze napadajú, ľahučké ako vánok. Inokedy sa však prídu myšlienky, ktoré majú väčšiu váhu a hlboko sa zakotvia v našom srdci. Len Duch Svätý dokáže niektorú myšlienku urobiť takou intenzívnou, že sa pre nás stane veľkým svetlom a darom pochopenia, poznania a múdrosti. Ak Božie slovo takýmto spôsobom vstúpi do nášho vnútra, mali by sme pri tomto oslovení zotrvať a nechať toto slovo v nás dozrieť. Pri takomto obdarení chvíľu pobudnime. Je to osobné vnútorné Božie slovo, ktoré je schopné dotknúť sa základov našej duše. Niekedy nás vnútorne Božie slovo natoľko osloví, že sa cítíme schopní vnútorne odpovedať, a tým sa vytvorí situácia vnútorného rozhovoru medzi nami a Pánom ako medzi priateľom a priateľom. Odpovedáme tomu, ktorý nás oslovil. Odpovedáme v pokore a láske. Tešíme sa, že vonkajšie podčiarknuté alebo očíslované slovo sa stalo vnútorným. Nebráňme sa tomu, pretože takáto modlitba je najkrajším záverom analýzy.

4. Aplikácia

Aplikácia znamená uplatnenie, použitie myšlienok, ktoré sme prijali v analýze a ktoré majú ovplyvniť naše myslenie a náš život.

Pri aplikácii postupujeme nasledovne:

Všetky myšlienky, ktoré sme si zaznamenali pri analýze, sa snažíme premietiť jednu po druhej do svojho minulého života. Dve hľadiská tu musíme zvlášť zdôrazniť: "všetky" a do svojho "minulého života".

Postupne teda tieto myšlienky konfrontujeme so svojím minulým životom a síce tak,

že si vybavíme v pamäti, ako sme mnohé poznatky v minulosti chápali, ako sme ich rešpektovali a nakoniec ich uplatňovali. Snažíme sa spomenúť si na konkrétne situácie, ktoré sa odohrali v našom živote, a predstavujeme si, ako by mal náš život vyzeráť podľa poznatkov dnešného rozjímania.

Minulosťou sa zaoberáme len preto, aby sme znovu ju videli Božími očami a mohli lepšie žiť podľa jeho predstáv. Minulosť už nemôžeme ovplyvniť, tú môžeme zveriť iba do Božieho milosrdenstva. Nahliadnuť do svojej minulosti a pozrieť sa na ňu Božím pohľadom nemusí byť pre niekoho príjemné, ale pre život s Bohom je taká sebareflexia nevyhnutná.

I napriek tomu, že pri aplikácii sa takouto sebareflexiou dostávame do citlivej oblasti svojho života, mali by sme si celú aplikáciu zaznamenávať.

Môžeme zároveň povedať, že myšlienková práca v aplikácii je ľahšia než v analýze, pretože v aplikácii sa zaoberáme konkrétnymi situáciami života v našej minulosti, na čo nie sú potrebné nijaké ťažké myšlienkové konštrukcie. Stačí na to pamäť, predstavivosť a trocha úsudku a úprimnosti vôle

5. Asimilácia

Asimilácia môžeme preložiť ako pripodobnenie alebo napodobňovanie. V tejto časti rozjímania sa snažíme na základe analýzy textu a aplikácie na náš život v minulosti pripodobniť Pánovi Ježišovi, ktorý nás neustále vyzýva Nasledujte ma! Ako postupujeme pri asimilácii? Dôležité sú tieto tri zásady: 1. Na asimiláciu si vyberiem iba jednu myšlienku z tých, ktoré sme preberali v aplikácii. 2. Túto jedinou myšlienku vkladáme celkom konkrétnym spôsobom do svojej budúcnosti. 3. Asimiláciu konáme v neprestajnom rozhovore s Ježišom. Ak niektorú z týchto zásad asimilácie vynecháme, rozjímanie nespĺní svoj účel. Z toho, čo bolo zatiaľ o asimilácii povedané, jasne vyplýva, že okrem činnosti pamäti, predstavivosti a rozumu tu nastupuje tiež vôľa. Naša vôľa potrebuje silnú motiváciu, ktorá ju má pri našom rozjímaní zabezpečiť asimilácie ??? Aplikácia utvárala motívy na konkrétnom živote v našej minulosti, ale možno zostali v abstraktnej forme a teda by nemuseli formovať náš budúci život, a preto je nutné konkrétne pripodobnenie sa Kristovi, teda opustiť aplikáciu s pohľadom na minulý život a obrátiť pozornosť na život v budúcnosti. Ak sa nám pri aplikácii podarilo vidieť svoj život v minulosti na úplne konkrétnych situáciách, nebude pre nás asi ťažké preniesť sa pri asimilácii do budúcnosti a na rovine konkrétnych situácií vedieť predvídať nové situácie v budúcom živote. Je úplne zbytočné sa zaoberať budúcnosťou v nejakých abstraktných predsavzatiach typu: "budem lepší". Aby naša asimilácia bola účinná, je nutné do svojej modlitby vložiť len jednu myšlienku pre budúci život, tú chceme asimilovať do svojho životného programu. Je dokonca vhodné, aby sme sa touto myšlienkou nezaoberali len jeden deň, ale napríklad celý týždeň, aby sa v nás hlboko zakorenila. Božie slovo je nutné žiť, nielen rozjímať.

Aby sme nepodľahli pokušeniu vybrať si pri asimilácii myšlienku, ktorá by vyžadovala najmenej námahy pri uplatňovaní v našom živote, je nevyhnutné dodržať tretiu zásadu: vkladať ju do neustáleho rozhovoru s Pánom. To znamená, že sa s Ježišom v modlitbe radím (sv. Bonaventúra to označuje ako "Consilium"), s Ježišom situáciu posudzujem ("iudicium") a túžim s Ježišom toto jedno asimilovať do svojho budúceho života ("desiderium"). Ježiš má byť živým a skutočným partnerom takéhoto rozhovoru. Mnohí kresťania síce našli v Kristovi svojho záchrancu, ale neuznali ho ešte za Pána a vládcu vo svojom živote. Tento rozhovor sa má niesť v duchu túžby vzdať sa svojho "ja" a snahy vládnuť a vydať všetko Pánovi. V asimilácii sa chceme teda vyhnúť takémuto nedostatočnému vzťahu ku Kristovi.

Čím vrúcnejšie je modlitebné stretnutie s Ježišom v asimilácii, tým viac rastie naše priateľstvo s ním a tým viac sme uchvátení krásou Ježišovej povahy. Pri rozhovore s Ježišom v asimilácii nie je potreba mať veľa myšlienok, ale je potrebné mať veľa lásky ku Kristovi. Sv. Františkovi z Assisi stačila na celú noc iba jediná veta: "Môj Boh je moje všetko!" Záver asimilácie si opäť zaznamenáme. Môže to byť prosba o zmenu zmýšľania alebo chápania či určitého postoja. Z nášho rozhovoru s Ježišom môže napríklad vyplynúť nový zámer: zvládnuť svoj vzťah k nejakému konkrétnemu človeku. Keď si nakoniec ujasníme záver asimilácie, potom asi zistíme, že sa naše rozjímanie dá vyjadriť jednou vetou alebo dokonca jedným výrazom, ktorý môže znieť napríklad: obrátenie srdca alebo vďačnosť Bohu alebo pozornosť k blízkym alebo všetko pre teba, Pane atď. Táto veta bude vyjadrovať naše rozhodnutie prežívať v tomto slove celý nasledujúci deň. Preto je dobré si túto vetu či výraz napísať do zošita tlačeným písmom a počas dňa sa k nemu vracieť.

6. Záverečná modlitba

Záverečná modlitba môže byť improvizovaná alebo použijeme nejaký vzor modlitby. Mala by však obsahovať prejav vďačnosti Pánovi za slovo, ktoré nám zveril. Touto modlitbou zakončíme svoje rozjímanie.

Táto metóda je vhodná pre začiatok. Nie je vhodná pre prácu v skupine ale pre individuálny prístup.

(Spracované podľa: Jozef Vrablec: Viete meditovať? Vydavateľstvo Akcent Bratislava 1992/1997)

d'alšie metódy
alegorická metóda

Po prečítaní biblického textu, ten, ktorý vedie stretnutie, upozorní na niektoré výrazy alebo slovné spojenia, resp. skutočnosti, ktoré môžu členovia skupiny alegoricky vzťahovať na seba. Nižšie uvedený príklad môže slúžiť ako vzor.

Ustanovenie Jozueho za Mojžišovho nástupcu. - Pán povedal Mojžišovi: „Vystúp na pohorie Abarim a pozri si odtiaľ krajinu, ktorú som dal Izraelitom. Pozri si ju! Aj ty sa pripojíš k svojmu ľudu tak, ako sa pripojil tvoj brat Áron, lebo ste sa zdráhali osláviť ma na púšti Sin pred očami ľudu, keď sa búril proti mne pre vodu.“ To je voda Meríby (sporu) v Kádeši na púšti Sin..

Tu Mojžiš povedal Pánovi:

„Pane, Boh dychu každého tela, ustanov nad týmto ľuďom muža, ktorý by ich vyvádzal a privádzal, aby ľud nebol ako stádo, ktoré nemá pastiera!“ (Nm 27,12-17)

- Čo je to za „krajinu“, ktorú Boh prisľúbil Izraelitom?
- Akú „krajinu“ Boh sľubuje mne, nám?
- Čo znamenajú slová „pripojíš sa k svojmu ľudu“ a „zdráhali ste sa ma osláviť“?
- Ako sa cíti ľud bez pastiera, vodcu?
- Ako sa cítiš Ty, keď sa nemáš o koho oprieť?
- Teší ťa, že Mojžiš pamätal v modlitbe aj na teba, keď vyprosuje od Boha pastiera pre ľud?

analytická metóda

Biblický text sa snažíme analyzovať podľa kategórií uvedených v tabuľke

Pomazanie Dávida za kráľa. - Pán povedal Samuelovi: „Dokedy ty budeš žialiť za Šaulom, hoci som ho ja zavrhol, aby nebol kráľom nad Izraelom? Naplň si roh olejom a chod! Posielam ťa k Betlehemčanovi Izaimu, lebo som si spomedzi jeho synov vyhliadol kráľa.“ Samuel odpovedal: „Akože pôjdem? Keď to počuje Šaul, zabije ma.“ Pán povedal: „Vezmi si jalovicu zo stáda a povedz: „Prišiel som obetovať Pánovi. Izaiho zavolaš na obetu a ja ti potom dám vedieť, čo máš robiť: pomažeš mi toho, ktorého ti označím.“ Samuel urobil, čo mu rozkázal Pán, a išiel do Betlehema, kde mu starší mesta s obavami išli naproti a pýtali sa: „Je tvoj príchod pokojný?“ Odpovedal: „Pokojný! Prišiel som obetovať Pánovi. Posväťte sa, pôjdete so mnou na obetu!“ Potom posvätil Izaiho a jeho synov a pozval ich na obetu.

Keď vkročil, videl Eliába a povedal si: „Isteže stojí pred Pánom jeho pomazaný.“ Ale Pán povedal Samuelovi: „Nehľad' na jeho výzor a na výšku jeho postavy, lebo ho nepokladám za súdeho. Ved' (Pán nehľadí), ako hľadí človek. Lebo človek hľadí na výzor, ale Pán hľadí na srdce. Nato Izai zavola Abinadaba a priviedol ho pred Samuela. Ale povedal: „Ani tohto si nevyvolil Pán.“ Izai priviedol Sarnu, ale povedal: „Ani toho si nevyvolil Pán.“ Potom Izai priviedol pred Samuela svojich sedem synov, ale Samuel povedal: „Pán si nevyvolil z týchto.“ Samuel sa spýtal Izaiho: „Sú to všetci mladíci?“ Odpovedal: „Ešte chýba najmenší, ten pasie ovce.“ Samuel povedal Izaimu: „Pošli poň a daj ho dovieš sem, lebo si nezasadneme, kým nepríde sem.“ Poslal poň a dal ho priviesť. Bol ryšavý, mal krásne oči a peknú postavu. A Pán povedal: „Vstaň, pomaz ho, lebo to je on!“ Nato Samuel vzal roh s olejom a pomazal ho uprostred jeho bratov. A od toho dňa pôsobil na Dávida Pánov duch. Samuel potom vstal a odišiel do Rámy. (1Sam 16,1-13)

miesto	čas	osoby	správanie	okolnosti	opakovanie	kontrasty

METODOLÓGIA BIBLICKEJ KATECHÉZY

Metóda Västerås

Metóda Bludesch

Metóda siedmich krokov

Metóda KIGALI

METÓDA LECTIO DIVINA

METÓDA LEANAPAS

Užitočné stránky

METÓDY ŠTÚDIA BOŽIEHO SLOVA – MARTINDOM.SK

http://www.martindom.sk/index.php?id=258&type=md_main_menu&t=61Skvel%C3%A1

AKO ČÍTAŤ SVÄTÉ PÍSMO – KATOLÍCKE BIBLICKÉ DIELO

<http://kbd.sk/web/index.php/projekty/98-ako-citat-svaete-pismo>

LECTIO DIVINA

<https://biblia.estranky.sk/clanky/citanie-biblie/o-lectio-divina.html>

AKO POSTUPOVAŤ PRI LECTIO DIVINA

<https://biblia.estranky.sk/clanky/citanie-biblie/ako-postupovat-pri-lectio-divina.html>

OBJAVUJ, POCHOP A KONAJ

<https://www.smn.sk/index.php?cislo=0903&sekcia=clanky&smn=20080304.html>

JOZEF VRABLEC – VIETE MEDITOVAŤ?

<http://www.jozefmiko.sk/50-univerzita-identity/knihy/04-krest-mystika/vrablec-viete-meditovat/img00001.htm>